

Vijera glava				
Janez Terpiš h. št. 87. od Oddete			1. glava	
Vijera glava in Modrasa				
Anton Doljak toni bomba			2 glava	
Josip Klemenčič			"	
Modrasa Glava			1 glava	
Lorenčič Anton 12. / 12.			1 vijera	
Janez Terpiš h. št. 87. od Oddete			1 glava	
Prebernič Janez			"	
Anton Lorenčič 19. / 19.			1 "	
Solkan				
leta 1910 in 1911. v občini Solkan				
po bitih strupenih kač:				
1910.	1. Terpiš Janez in Solkan h. št. 87		2 gad	
	2. Doljak Anton, Toni bomba in Solkan		1 " 1 mod	
	3. Klemenčič Josip in Solkan h. št. 128		" 1 "	
	4. Lorenčič Anton " " 141		2 " "	
	5. Prebernič Janez " " 128		1 " "	
			6 gad 2 mod	
1911.	18/5 Prebernič Janez	128		1 "
	13/5 Jurij Kristof	125		1 "
	16/6 Kraljčič Stefan	131	1 "	" "
	28/6 Lurmil Stefan	182	1 "	" "
			8	4

Seznam Solkancev, ki jih je občina predlagala, da prejmejo nagrado za ubite strupene kače v letih 1910 in 1911. Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, Občina Solkan, t. e. 4, a. e. 38, št. 705.

med drugimi - sam cesar Franc Jožef, ki se zahvaljuje za voščilo za god leta 1908, kromberški vikar in skladatelj Vinko Vodopivec s prošnjo za denarno pomoč pri ureditvi pevske sobe, dr. Henrik Tuma s predavanjem o alkoholizmu, odvetnik dr. Alojzij Franko, voditelj ljudske šole v Solkanu, Fr. Bajt in njegovi učbenikov potrebni učenci, lastnik mlina v Solkanu Oddone Lenassi, ki se je skupaj z drugimi hotel preizkusiti v avtomobilskem prevažanju oseb na progi Solkan - Gorica; trgovci in obrtniki, na primer solkanski mizarji z mizarškimi delavnicami, kmetje, ki so morali poročati o stanju živine in prenašati tegobe naravnih nesreč, denimo hude toče leta 1913, delavci, ki so dobili zaposlitev pri graditvi železnice skozi Solkan, vojaki, ki jih je v te kraje prinesla vojna vihra, krčmarji in tamburaši, ki so očitno preveč pogledali v kozarec, in celo "občinski prvaki" v ubijanju strupenih kač...

Vojko Pavlin

Slovenska pomlad na Goriškem 1987-1991

V mesecu juniju, ob deseti obletnici osamosvojitve Slovenije, je bila v razstavnih prostorih trgovskega centra Mercator v Novi Gorici na ogled razstava izbranih dokumentov iz arhivskih fondov in zbirk Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici z naslovom Slovenska pomlad na Goriškem 1987-1991. Avtorja razstave in kataloga sta Jurij Rosa in Vlasta Tuš, arhivska svetovalca Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, tehnična dela pa je opravil Dušan Jurca.

Namen razstave ni bil na dolgo in analitično pristopiti k dogajanju ob osamosvojitvi Slovenije, marveč na dogodke opozoriti z eksponati, se jih spomniti in jim po desetih letih znova vliti nekaj svežine.

Avtorja sta za razstavo uporabila izključno dokumentacijo Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, ki pa je še sorazmerno skromna. Gradiva za to postavitev nista iskala po terenu, hkrati pa tudi nista zbirala časopisnih virov ali pa podatkov iz že obsežne literature, ki je

Krajevna skupnost KANAL
Vojkova 1
65 213 Kanal

Datum: 30. 6. 1991
Ura: 9,30
Številka: KS-1


Na podlagi navodil Izvršnega sveta SO Nova Gorica z dne 29. 6. 1991 Krajevna skupnost Kanal objavlja naslednja

NAVODILA IN NALOGE:

1. Organizirana je dežurna služba Krajevne skupnosti v Gasilskem domu Kanal na Gradnikovi ulici, telefon 51-061. Na tem naslovu evidentiramo prostovoljce za Teritorialno obrambo, za enote Milice.
2. Svoje podatke naj pustijo na tej dežurni službi tisti, ki so pripravljeni dati kri.
3. Javijo naj se krajanji, ki bi lahko opravljali kurirsko službo.
4. Vsak pojav sumljivih oseb v vašem okolju javite dežurnemu centru, Milici ali Teritorialni obrambi.
5. V primeru prihoda okupatorske vojske naj se odstranijo kašipoti.
6. Civilnim osebam je strogo prepovedano zadrževanje na kraju vojaških dogodkov.
7. Odsvetovano je organiziranje odporiških enot izven Milice ali Teritorialne obrambe.
8. Izogibajte se dejanjem, ki bi pomenila kršitev premirja.
9. Potujte samo v nujnih primerih in to po vnaprejšnjem zagotovitlu, da je pot varna.
10. Preprečiti je potrebno sleherno nestrpnost do krajanov druge narodnosti.
11. Za boljše informiranje krajanov bo občasno oddajala kanalska televizija, izobešeni bodo plakati in sporočila.

V upanju na čimprejšnjo normalizacijo nastalega položaja vas lepo pozdravljam

Predsednik KS KANA
Miran Ipavec



Navodila in naloge, ki jih je krajevna skupnost Kanal objavila prebivalstvu za ravnanje v času osamosvojitvene vojne, 30. junij 1991.

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, fond Krajevna skupnost Kanal, t.e. 53.

posvečena dogajanem ob osamosvajanju Slovenije.

Za prikaz dogajanja okrog osamosvajanja Slovenije je bila najbolj dobrodošla zapuščina nekdanjih družbenopolitičnih organizacij, med katero je ohranjenega tudi nekaj mlajšega gradiva njihovih naslednikov, političnih združenj in strank. Drugi vir, ki sta ga avtorja uporabila, je bilo mlajše gradivo krajevnih skupnosti, ki so bile precej vključene v dogajanje

okrog osamosvajanja Slovenije. Predvsem pa moramo omeniti ozaveščene posameznike, ki so odstopili arhivsko gradivo v hrambo. Njihovi dokumenti pomenijo bogato podlago za pričujočo razstavo.

Prizadevanjem Slovencev za samostojnost bi lahko sledili skozi daljše časovno obdobje. Za to priložnost sta se avtorja le dotaknila dogajanja v umirajoči skupni državi SFRJ, in sicer dogodkov, ki so napo-

vedovali njen konec. Ob tem pa je pomemben tudi splet svetovnih dogajanj, ko se je na vzhodu Evrope sesuval sistem socializma s Sovjetsko zvezo na čelu in je padel berlinski zid.

Pri zasnovi razstave sta avtorja upoštevala kronološki tok dogodkov in hkrati poskušala zaokrožiti manjše vsebinske sklope, ki obiskovalca popeljejo skozi čas od leta 1987 do leta 1991.

Ob pomoči seznama razstavljenih dokumentov lahko dobimo prerez dogajanj, ki so sledila. Razstavljeni so predvsem dokumenti lokalnega pomena, kar pa ne pomeni, da so ti manjvredni ali zanemarljivi. Prav vsa dogajanja so bila nepogrešljiva za našo današnjo samostojnost in neodvisnost.

Razstava se začne z dokumentom, ki vsebuje razmišljanja o spremembi načina praznovanja dneva mladosti, o čemer so razpravljali tudi v mladinski organizaciji na severnem Primorskem. Tudi na Goriškem je bila 57. številka Nove revije deležna nešteti obravnave, predvsem pa obsodb zaradi političnih forumov komunistične partije in njenemu vplivu podrejenih drugih tako imenovanih družbenopolitičnih organizacij. Med razstavnimi dokumenti je tudi zapis ene od udeleženk iz naših krajev iz govorov na prireditvi za podporo četverici, ki jo je obsodilo vojaško sodišče. Z Goriškega so prihajale v Ljubljano različne pobude in podpore takratnemu slovenskemu političnemu vodstvu ter izjave, ki so izražale protest proti počasnemu reševanju tragedije rudarjev na Kosovu in proti izrabi izrednega stanja za reševanje kosovske in jugoslovanske krize.

V tem času so nastajale tudi prve politične stranke. Arhivskega gradiva večine strank ali gibanj v naši ustanovi še nimamo in tudi razstava je zaradi pomanjkanja dokumentov morda nehote spregledala kakšen dogodek, ki bi se kateremu od udeležencev slovenske pomladi na Goriškem zdel nepogrešljiv.

Avtorja opozarjata, da gradiva, ki je nastajalo pri delovanju vojaških in policijskih formacij, ne hranimo, zato dogajanj, ki so povezana z vojaškim spopadom, ne obravnavata neposredno, temveč ob pomoči dokumentacije, ki je dogajanje spremljala z drugih zornih kotov.

Razstavljenih pa je več dokumentov o nastajanju in razvoju političnega življenja na Goriškem, o prvih strankah, njihovih pripravah na prve demokratične volitve, predvidene pomladi 1990. Predvolilni boj se je zrcalil na pisanih plakatih in nekateri izmed njih so tudi razstavljeni.

Kar precej dokumentacije izpričuje, kako so potekale priprave, pa tudi neposredno opredeljevanje državljanov na plebiscitu 23. decembra 1990.

Politične stranke na Goriškem so se zaradi ozemeljskega položaja še bolj trudile, da bi javnost v Italiji seznanjale z dogodki pri nas, goriški SDZ je o tej zadevi celo pisal italijanskemu zunanjemu ministru De Michelisu.

Iz razstavljenih dokumentov izvemo podatke o načinih praznovanja ob sprejetju Deklaracije o neodvisnosti Slovenije 25. junija 1991, pa tudi nekaj zanimivih navodil različnih upravnih organov prebivalstvu, kako ravnati med vojno. Dokumentov o neposrednih spopadih nimamo, izjema so fotografski posnetki boja za mednarodni mejni prehod v Rožni dolini z dne 28. junija 1991.

Območje Goriške je tudi prispevalo svoj delež v boju za priznanje mlade države. Na razstavi je zanimiv dokaz izraza solidarnosti, ki ga je občina Medea v Italiji med vojno poslala krajevni skupnosti Vrtojba.

Razstavo spremlja manjša, 26 strani dolga publikacija. V uvodnem članku avtorja le omenita ključne dogodke, ki jih sicer razstava ne zajema, so pa nepogrešljivi, ko govorimo o slovenski pomladi.

Katalog je obogaten z objavo seznama razstavljenih dokumentov in z desetimi razstavnimi eksponati.

Avtorja prispevek v katalogu končujeta z mislijo, da bodo za večjo in obsežnejšo predstavitev tega pomembnega obdobja gotovo še priložnosti, še zlasti če se bodo imetniki gradiva odzvali na poziv in obogatili za zdaj skromno dediščino zapisov o tako pomembnih ključnih dogodkih slovenskega naroda, med katerimi so brez dvoma tudi dogodki med letoma 1987 in 1991.

Ivanka Uršič